

Project 'Torenpad Oost' te Boskoop en de Flora- en faunawet

- notitie -

Oktober 2010

W514

Auteur: L. Veen

Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Noorderelsweg 4a

3329 KH Dordrecht

078-6213921

veen@nwcadvies.nl

www.nwcadvies.nl

Project 'Torenpad Oost' te Boskoop en de Flora- en fauna-wet - notitie.

- Aanleiding:** J&W Verweij Bouw- en Aannemersbedrijf b.v. is bezig met het opstellen van een ontwerpbestemmingsplan voor het project Torenpad Oost te Boskoop. Hiervoor zullen enkele gebouwen worden gesloopt en watergangen worden gedempt.
- Bij ruimtelijke ingrepen dient, in het kader van de natuurwetgeving (Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998, Ecologische Hoofdstructuur (EHS) onderzoek gedaan te worden naar beschermde natuurwaarden en een beoordeling gemaakt te worden van eventuele negatieve effecten van de plannen op deze waarden.
- J&W Verweij Bouw- en Aannemersbedrijf b.v. heeft aan het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) gevraagd offerte uit te brengen voor het uitvoeren van een quick-scan natuurwaarden en te adviseren in het kader van de natuurwetgeving.
- Locatiebeschrijving:** Het plangebied is gelegen in de gemeente Boskoop. Aan de noord- en oostkant wordt het gebied begrensd door een brede watergang (aan de oostkant evenwijdig aan de Enterij), aan de zuidkant door het Torenpad en aan de westkant ook door een brede watergang (evenwijdig aan en deels gelegen langs de Babsloot). In het gebied ligt een smallere sloot. De groenzones in het plangebied zijn volledig geroid in verband met het voorkomen van de Boktor, ten tijde van het onderzoek was er nog wel een perceel met forsythia's. Op het terrein staan enkele glazen kassen, die zullen worden gesloopt. Verder is er een parkeerplaats aanwezig. Daarnaast zullen (delen van) watergangen worden gedempt en zullen nieuwe watergangen worden gegraven.
- Opdrachtgever:** J&W Verweij Bouw- en Aannemersbedrijf b.v.
Contactpersoon: Ing. D. (Dennie) Spies
- Uitvoering:** Natuur-Wetenschappelijk Centrum
Opname: 8 oktober 2010
Veldwerk: Jan de Bruijn, Rob Haan
Labwerk: Hans Bruning
(determinatie schijfhorens)

Methode

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied en/of de Ecologische hoofdstructuur (EHS). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein' ligt op meer dan vijf kilometer afstand en valt niet binnen de invloedssfeer van het plangebied.

Omdat het plangebied niet in of binnen de invloedssfeer van de EHS of een door de Natuurbeschermingswet '98 beschermd natuurgebied ligt, hoeft alleen rekening te worden gehouden met de Flora- en faunawet.

Er is een quick-scan uitgevoerd, waarbij geïnteriseerd is of in of binnen de invloedssfeer van het plangebied beschermde soorten voor (kunnen) komen waarvoor, in het kader van de Flora- en faunawet, een ontheffing nodig is en/of waarvoor speciale maatregelen nodig zijn in geval van ruimtelijke ingrepen (tabel 2- en 3-soorten en vogels met een vaste verblijfplaats, zie bijlage 2).

Het terrein is eenmaal gebiedsdekkend, overdag, onderzocht. Hierbij zijn de diverse soortgroepen geïnteriseerd:

- Vleermuizen

Het plangebied is op onderdelen beoordeeld op de mogelijke waarde voor vleermuizen (potentieel geschikte vliegroutes, bomen waarin vleermuizen zouden kunnen verblijven en een beoordeling van geschiktheid van de gebouwen als verblijfplaats voor vleermuizen).

- Grondgebonden zoogdieren

Op basis van expert-judgement en literatuur (verspreidingsarealen en biotoopeisen van soorten) is beoordeeld of en welke tabel 2- en/of 3-soorten (zie bijlage 2) aanwezig kunnen zijn. Tijdens het veldbezoek is ook gelet op sporen (prenten, keutels, holen, etc.) en op de dieren zelf (geluid/zichtwaarnemingen).

- Vogels met een vaste verblijfplaats

Nesten die jaarrond beschermd zijn indien ze nog in functie zijn én die in het plangebied voor zouden kunnen komen, zijn nesten van ondermeer Sperwer, Ransuil, Havik en Buizerd (zie bijlage 2 voor een compleet overzicht). Alle potentieel geschikte bomen en gebouwen zijn beoordeeld op vaste verblijfplaatsen van vogels. Dit is gedaan door te letten op sporen (braakballen, uitwerpselen, etc), nesten (o.a. oude kraaiennesten) en aan de hand van waarnemingen van de betreffende vogelsoorten (geluid/zicht).

Het hele gebied is bekeken op vaste verblijfplaatsen van vogels.

- Herpetofauna (amfibieën en reptielen)

Op basis van expert-judgement en literatuur (verspreidingsarealen en biotoopeisen van soorten) is beoordeeld of en welke tabel 2- en/of 3-soorten (zie bijlage 2) aanwezig kunnen zijn. Tijdens het veldbezoek wordt een landinventarisatie uitgevoerd, door

tussen de vegetatie te kijken en door actief te zoeken op vochtige, donkere plaatsen (onder stukken hout, steen etc.). Tijdens de visseninventarisatie (zie aldaar) worden ook eventuele amfibieën in de waterfase geïnterviewd.

- Vissen

Het plangebied is steekproefsgewijs bemonsterd op vissen (zie figuur 1 op de volgende pagina voor de monsterpunten). Hierbij zijn alle aanwezige watertypen bemonsterd. Er is gebruik gemaakt van steeknetten (fijnmazige, brede schepnetten).

- Platte schijfhorenslak

In het aanwezige water zijn monsters genomen van schijfhorens. Deze zijn meegenomen en in het lab van het NWC op naam gebracht.

- Overige ongewervelden

Op basis van expert-judgement en literatuur (verspreidingsarealen en biotoopeisen van soorten) is beoordeeld of en welke tabel 2- en/of 3-soorten (zie bijlage 2) aanwezig kunnen zijn.

- Flora

Het plangebied is dekkend geïnterviewd. Vanwege de tijd van het jaar konden niet alle beschermde soorten geïnterviewd worden; voor deze soorten is op basis van expert-judgement en literatuur (verspreidingsarealen en biotoopeisen van soorten) beoordeeld of zij aanwezig kunnen zijn.

Resultaten

- Vleermuizen

Het plangebied biedt geen mogelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen; de aanwezige bebouwing (kassen) is ongeschikt. Vanwege het ontbreken van opgaande vegetatie en vanwege het ruime aanbod in de omgeving, kan gesteld worden dat het gebied niet van belang is als jachtbiotoop en/of vliegroute van vleermuizen.

- Grondgebonden zoogdieren

(Sporen van) grondgebonden zoogdieren van tabel 2 of 3 Flora en faunawet (zie bijlage 2) zijn niet aangetroffen. Deze zijn ook niet gemist.

- Vogels met een vaste verblijfplaats

Vaste verblijfplaatsen van vogels zijn niet aangetroffen noch gemist.

- Herpetofauna (amfibieën en reptielen)

Er zijn alleen algemene amfibieënsoorten waargenomen: de Gewone pad *Bufo bufo* en de Bruine kikker *Rana temporaria*. Soorten van tabel 2 of 3 Flora en faunawet (zie bijlage 2) komen in of binnen de invloedssfeer van het plangebied niet voor.

- Vissen

In de sloot aan het Torenpad zijn 3 exemplaren van de Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) (tabel 2 Flora- en faunawet) aangetroffen. Overige beschermde vissoorten zijn niet gevangen. (zie voor vanglocaties figuur 1, zie voor alle resultaten bijlage 1). De

Kleine modderkruiper komt mogelijk ook in de overige watergangen in en rond het gebied voor.

- Platte schijfhorenslak

De Platte schijfhorenslak is niet aangetroffen. Zie bijlage 1 voor de aangetroffen soorten.

- Overige ongewervelden

Overige beschermde ongewervelden komen in het plangebied niet voor.

- Flora

Alleen Zwanenbloem *Butomus umbellatus* (soort van tabel 1) is in het gebied gevonden. Overige beschermde flora is niet aangetroffen. Deze is ook niet gemist.

Conclusie en aanbevelingen

De Kleine modderkruiper

Indien de sloten in en/of rond het gebied worden beïnvloedt, dient speciaal rekening gehouden te worden met de Kleine modderkruiper. Er kan gekozen worden voor 3 mogelijkheden:

- werken volgens een goedgekeurde gedragscode die van toepassing is op de activiteiten.

Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden, maar de activiteiten moeten aantoonbaar worden uitgevoerd zoals in de gedragscode staat;

- het nemen van maatregelen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen;

Er hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren.

- Een ontheffing aanvragen

Als niet gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode en geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

In geval van dit project is het aan te bevelen te werken volgens een goedgekeurde gedragscode. Er zijn een aantal gedragscodes vigerend (zie LNV-site). Het meest passend is in dit geval de gedragscode Flora- en faunawet voor de bouw- en ontwikkelingssector (Gedragscode Bouwend Nederland) (Arcadis, 2006).

Deze gedragscode stelt voor de volgende werkzaamheden de volgende regels:

Het afdammen, dempen of leegpompen van watergangen

Het afdammen, dempen of leegpompen van watergangen wordt op plaatsen waar tabel-2 en tabel-3 soorten worden verwacht in beginsel uitgevoerd buiten de voortplantingsperiode en winterrust van amfibieën, reptielen en vissen. Bij het dempen van een watergang worden de activiteiten in één richting uitgevoerd, zodat aanwezige vissen en amfibieën kunnen ontsnappen. Wanneer dit niet mogelijk is dan worden de vissen en amfibieën tijdig weggevangen en elders in een geschikt biotoop uitgezet. Werkzaamheden worden in geval van de aanwezigheid van vissoorten van tabel 2 en/of 3 niet uitgevoerd van maart tot eind mei en bij voorkeur van half juli t/m eind oktober.

Het werken in/aan de oever

Werkzaamheden aan of in oevers worden op plaatsen waar tabel-2 en -3 soorten worden verwacht in beginsel uitgevoerd buiten de voortplantingsperiode en winterrust van amfibieën, reptielen en vissen. Het schonen van oevers geschiedt op zo'n manier dat water en de daarin voorkomende zaden en dieren kunnen terugstromen naar het water. Indien zich ter plaatse geen strikt beschermde plantensoorten bevinden dan dient het schoonsel of maaisel enkele dagen langs de watergang te blijven liggen, zodat aanwezige dieren (amfibieën) terug naar de watergang kunnen vluchten. Waar strikt beschermde soorten als Kleine modderkruiper en/of Bittervoorn aanwezig kunnen zijn, wordt het schoonsel gecontroleerd op de aanwezigheid van deze dieren. Deze worden teruggeplaatst in de watergang, evenals zoetwatermosselen.

Werkzaamheden worden in geval van de aanwezigheid van vissoorten van tabel 2 en/of 3 niet uitgevoerd van maart tot eind mei en bij voorkeur van half juli t/m eind oktober.

Controleerbaarheid van werken volgens de gedragscode

Handhaving van de Flora- en faunawet gebeurt door de Algemene Inspectiedienst (AID) of door de politie. Ambtenaren van deze diensten kunnen controles uitvoeren. Bij een geconstateerde overtreding zijn zij gerechtigd om het werk stil te leggen. Daarom is het van belang dat u overtuigend kunt laten zien dat u werkt volgens de gedragscode en dat u alle voorzorgsmaatregelen heeft genomen.

Bouwondernemingen die de gedragscode volgen hebben de volgende documenten beschikbaar in de werkkeet:

- de rapportage van het flora- en faunaonderzoek, waaruit blijkt dat onderzoek is gepleegd naar het voorkomen van wettelijk beschermde soorten
- een kaart met de verspreiding van de beschermde soorten over het plangebied
- een exemplaar van het ecologisch werkprotocol
- een kopie van de eventuele ontheffing
- een ondertekend bewijs van de deelname aan de kick-off van het project en/of een
- toolboxmeeting over de gedragscode.

Overige aandachtspunten

Verder moet rekening worden gehouden met vogels in het broedseizoen (grotendeels van half maart t/m half juli), door in die periode geen broedbiotoop te vernietigen. Gekozen kan worden voor:

- uitvoering van werkzaamheden buiten deze periode;
- het ongeschikt maken (en houden) van het werkterrein als broedgebied vóór aanvang van de broedperiode (door het tijdig kort klepelen en kort houden van de vegetatie) (soorten als bijvoorbeeld Knobbelzwaan *Cygnus olor* en Graspieper

Anthus pratensis kunnen nog steeds broeden: vóór het uitvoeren van de werkzaamheden dient het werkterrein door een ecologisch deskundige geïnspecteerd te worden);

Tenslotte geldt de in artikel 2 voorgeschreven zorgplicht: die houdt in dat alle mogelijke nadelige gevolgen voor (alle) planten en dieren zoveel mogelijk vermeden moeten worden (voor zover redelijk), bijvoorbeeld door een egel die zich op een werkterrein bevindt te verplaatsen voordat gestart wordt met bepaalde werkzaamheden (hiervoor is eerst een inspectie van het werkterrein te voet nodig).

Bijlage 1: Resultaten aquatische bemonstering

Boskoop Torenpad	
Locatie Middensloot	
Amersfoortcoördinaten 104.944 – 454.422	
08-10-2010	
Gedetermineerd door J. Bruning	
Vissen	Aantal
Tiendornige stekelbaars <i>Pungitius pungitius</i>	4
Zeelt <i>Tinca tinca</i>	8
Waterslakken	Aantal
Draaikolkschijfhoren <i>Anisus vortex</i>	33
Riempje <i>Bathyomphalus contortus</i>	1
Posthorenslak <i>Planorbarius corneus</i>	2
Gekielde schijfhoren <i>Planorbis carinatus</i>	11
Gewone schijfhoren <i>Planorbis planorbis</i>	11
Grote diepslak <i>Bithynia tentaculata</i>	6
Gewone poelslak <i>Lymnaea stagnalis</i>	3
Bronblaashoren <i>Physa fontinalis</i>	3
Ovale poelslak <i>Radix ovata</i>	31
Moeraspoelslak <i>Stagnicola palustris</i>	2
Vijverpluimdrager <i>Valvata piscinalis</i>	1
Hoornschaal <i>Sphaerium spec.</i>	1

Vervolg bijlage 1: Resultaten aquatische bemonstering

Boskoop Torenpad	
Locatie Sloot Torenpad	
Amersfoortcoördinaten 104.995 – 454.428	
08-10-2010	
Gedetermineerd door J. Bruning	
Vissen	Aantal
Kleine modderkruiper <i>Cobitis taenia</i>	4
Zeelt <i>Tinca tinca</i>	20
Baars <i>Perca fluviatilis</i>	3
Waterslakken	Aantal
Draaikolkschijfhoren <i>Anisus vortex</i>	7
Posthorenslak <i>Planorbis corneus</i>	3
Gekielde schijfhoren <i>Planorbis carinatus</i>	2
Gewone schijfhoren <i>Planorbis planorbis</i>	2
Grote diepslak <i>Bithynia tentaculata</i>	1
Gewone poelslak <i>Lymnaea stagnalis</i>	2
Ovale poelslak <i>Radix ovata</i>	13
Hoornschaal <i>Sphaerium spec.</i>	3

Bijlage 2: Tabellen soorten Flora- en faunawet

Tabel 1: Algemene soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Er hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden, maar wel moet de zorgplicht worden nagekomen.

<u>Zoogdieren</u>	
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europaeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Mol	<i>Talpa europaea</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Microtus subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
<u>Reptielen en amfibieën</u>	
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>
Middelste groene kikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i>
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>
<u>Mieren</u>	
Behaarde rode bosmier	<i>Formica rufa</i>
Kale rode bosmier	<i>Formica polyctena</i>
Stronkmier	<i>Formica truncorum</i>
Zwartrugbosmier	<i>Formica pratensis</i>

Vervolg tabel 1: Algemene soorten

Slakken

Wijngaardslak *Helix pomatia*

Vaatplanten

Aardaker *Lathyrus tuberosus*
Akkerklokje *Campanula rapunculoides*
Brede wespenorchis *Epipactis helleborine*
Breed klokje *Campanula latifolia*
Dotterbloem* *Caltha palustris*
Gewone vogelmelk *Ornithogalum umbellatum*
Grasklokje *Campanula rotundifolia*
Grote kaardenbol *Dipsacus fullonum*
Kleine maagdenpalm *Vinca minor*
Knikkende vogelmelk *Ornithogalum nutans*
Koningsvaren *Osmunda regalis*
Slanke sleutelbloem *Primula elatior*
Zwanenbloem *Butomus umbellatus*

* *Uitgezonderd de ondersoort Spindotterbloem (Caltha palustris araneosa), deze staat in tabel 2 van de Flora- en faunawet.*

Tabel 2: Overige soorten

Als een goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteiten geldt een vrijstelling. Er hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden, maar de activiteiten moeten aantoonbaar worden uitgevoerd zoals in de gedragscode staat. Tevens geldt de zorgplicht.

Als niet gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode, maar wel maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren.

Als niet gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode en geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden. De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Zoogdieren

Damhert	<i>Cervus dama</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>

Reptielen en amfibieën

Alpenwatersalamander	<i>Mesotriton alpestris</i>
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>

Dagvlinders

Moerasparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Vals heideblauwtje	<i>Lycaeides idas</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Vissen

Bermpje	<i>Barbatula barbatula</i>
Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>
Meerval	<i>Silurus glanis</i>
Rivierdonderpad	<i>Cottus perifretum</i>
Witvingrondel	<i>Romanogobio belingi</i>
Giebel	<i>Carassius gibelio</i>
Marmergondel	<i>Proterorhinus semilunaris</i>

Vaatplanten

Aangebrande orchis	<i>Orchis ustulata</i>
Aapjesorchis	<i>Orchis simia</i>
Beenbreek	<i>Narthecium ossifragum</i>
Bergklokje	<i>Campanula rhomboidalis</i>
Bergnactorchis	<i>Platanthera chlorantha</i>
Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Bleek bosvogeltje	<i>Cephalanthera damasonium</i>
Bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Brede orchis	<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Daslook	<i>Allium ursinum</i>
Dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>
Duitse gentiaan	<i>Gentianella germanica</i>
Franjegentiaan	<i>Gentianella ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>
Gele helmblom	<i>Pseudofumaria lutea</i>
Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata</i>
Groene nachtorchis	<i>Coeloglossum viride</i>
Groensteel	<i>Asplenium viride</i>
Grote keverorchis	<i>Listera ovata</i>
Grote muggenorchis	<i>Gymnadenia conopsea</i>
Gulden sleutelbloem	<i>Primula veris</i>
Harlekijn	<i>Orchis morio</i>
Herfstschroeforchis	<i>Spiranthes spiralis</i>
Hondskruid	<i>Anacamptis pyramidalis</i>
Honingorchis	<i>Herminium monorchis</i>
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>
Klein glaskruid	<i>Parietaria judaica</i>
Kleine keverorchis	<i>Listera cordata</i>
Kleine zonnedauw	<i>Drosera intermedia</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Koraalwortel	<i>Corallorhiza trifida</i>
Kruisbladgentiaan	<i>Gentiana cruciata</i>
Lange ereprijs	<i>Veronica longifolia</i>
Lange zonnedauw	<i>Drosera anglica</i>
Mannetjesorchis	<i>Orchis mascula</i>
Maretak	<i>Viscum album</i>
Moeraswespenorchis	<i>Epipactis palustris</i>
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Parnassia	<i>Parnassia palustris</i>
Pijlscheefkelk	<i>Arabis hirsuta sagittata</i>
Poppenorchis	<i>Aceras anthropophorum</i>
Prachtklokje	<i>Campanula persicifolia</i>
Purperorchis	<i>Orchis purpurea</i>
Rapunzelklokje	<i>Campanula rapunculus</i>
Rechte driehoeksvaren	<i>Gymnocarpium robertianum</i>
Rietorchis	<i>Dactylorhiza majalis praetermissa</i>
Ronde zonnedauw	<i>Drosera rotundifolia</i>
Rood bosvogeltje	<i>Cephalanthera rubra</i>
Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>
Schubvaren	<i>Ceterach officinarum</i>
Slanke gentiaan	<i>Gentianella amarella</i>
Soldaatje	<i>Orchis militaris</i>
Spaanse ruiter	<i>Cirsium dissectum</i>
Spindotterbloem	<i>Caltha palustris araneosa</i>
Steenanjer	<i>Dianthus deltoides</i>
Steenbreekvaren	<i>Asplenium trichomanes</i>
Stengellose sleutelbloem	<i>Primula vulgaris</i>
Stengelomvattend havikskruid	<i>Hieracium amplexicaule</i>
Stijf hardgras	<i>Catapodium rigidum</i>
Tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>
Valkruid	<i>Arnica montana</i>
Veenmosorchis	<i>Hammarbya paludosa</i>
Veldgentiaan	<i>Gentianella campestris</i>
Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>
Vleeskleurige orchis	<i>Dactylorhiza incarnata</i>
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
Vogelnestje	<i>Neottia nidus-avis</i>
Voorjaarsadonis	<i>Adonis vernalis</i>
Wantsenorchis	<i>Orchis coriophora</i>
Waterdriblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Weideklokje	<i>Campanula patula</i>
Welriekende nachtorchis	<i>Platanthera bifolia</i>
Wilde gagel	<i>Myrica gale</i>
Wilde herfststijlloos	<i>Colchicum autumnale</i>
Wilde kievitsbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>
Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>
Wit bosvogeltje	<i>Cephalanthera longifolia</i>
Witte muggenorchis	<i>Pseudorchis albida</i>
Zinkviooltje	<i>Viola lutea calaminaria</i>
Zomerklokje	<i>Leucojum aestivum</i>
Zwartsteel	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>
<u>Kevers</u>	
Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>
<u>Kreeftachtigen</u>	
Rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>

Soorten van Tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Als maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren.

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit artikel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (soorten bijlage 1 AMvB) of uit de Habitatrichtlijn (soorten bijlage IV HRL).

Deze belangen zijn:

- *Bescherming van flora en fauna (b)*
- *Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)*
- *Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten (e)*

En alléén voor soorten van bijlage 1 AMvB:

- *Uitvoering werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)*

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Is er een wettelijk belang (belang b, d, e of j)?
- Is er een bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Soorten bijlage 1 AMvB:

Zoogdieren

Boommarter	<i>Martes martes</i>
Das	<i>Meles meles</i>
Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>
Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>
Veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>

Reptielen en amfibieën

Adder	<i>Vipera berus</i>
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Vervolg soorten bijlage 1 AMvB:

Ringslang	<i>Natrix natrix</i>
Vinpootsalamander	<i>Lissotriton helveticus</i>
Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>

Vissen

Beekprik	<i>Lampetra planeri</i>
Bittervoorn	<i>Rhodeus amarus</i>
Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>
Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>
Rivierprik	<i>Lampetra fluviatilis</i>

Dagvlinders

Bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>
Dwergblauwtje	<i>Cupido minimus</i>
Dwergdikkopje	<i>Thymelicus acteon</i>
Groot geaderd witje	<i>Aporia crataegi</i>
Grote ijsvogelvlinder	<i>Limenitis populi</i>
Heideblauwtje	<i>Plebeius argus</i>
Iepepage	<i>Satyrium w-album</i>
Kalkgraslanddikkopje	<i>Spialia sertorius</i>
Keizersmantel	<i>Argynnis paphia</i>
Klaverblauwtje	<i>Polyommatus semiargus</i>
Purperstreepparelmoervlinder	<i>Brenthis ino</i>
Rode vuurvlinder	<i>Lycaena hippothoe</i>
Rouwmantel	<i>Nymphalis antiopa</i>
Tweekleurig hooibeestje	<i>Coenonympha arcania</i>
Veenbesparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Veenhooibeestje	<i>Coenonympha tullia</i>
Veldparelmoervlinder	<i>Melitaea cinxia</i>
Woudparelmoervlinder	<i>Melitaea diamina</i>
Zilvervlek	<i>Bolaria euphrosyne</i>

Vaatplanten

Groot zeegras	<i>Zostera marina</i>
---------------	-----------------------

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Soorten bijlage IV HRL:

Zoogdieren

Bechstein's vleermuis	<i>Myotis bechsteinii</i>
Bever	<i>Castor fiber</i>
Bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>
Brandt's vleermuis	<i>Myotis brandtii</i>
Bruinvis	<i>Phocoena phocoena</i>
Euraziatische lynx	<i>Lynx lynx</i>
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>
Gewone baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>
Gewone dolfin	<i>Delphinus delphis</i>
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>
Grijze grootoorvleermuis	<i>Plecotus austriacus</i>
Grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
Hamster	<i>Cricetus cricetus</i>
Hazelmuis	<i>Muscardinus avellanarius</i>
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>
Kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>
Kleine hoefijzerneus	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>
Mopsvleermuis	<i>Barbastella barbastellus</i>
Nathusius' dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Noordse woelmuis	<i>Microtus oeconomus</i>
Otter	<i>Lutra lutra</i>
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
Tuimelaar	<i>Tursiops truncatus</i>
Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>
Vale vleermuis	<i>Myotis myotis</i>
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>
Wilde kat	<i>Felis silvestris</i>
Witflankdolfijn	<i>Lagenorhynchus acutus</i>
Witsnuitdolfijn	<i>Lagenorhynchus albirostris</i>
<u>Reptielen en amfibieën</u>	
Boomkikker	<i>Hyla arborea</i>
Geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Vervolg soorten bijlage IV HRL:

Gladde slang	<i>Coronella austriaca</i>
Heikikker	<i>Rana arvalis</i>
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
Knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>
Muurhagedis	<i>Podarcis muralis</i>
Poelkikker	<i>Pelophylax lessonae</i>
Rugstreeppad	<i>Epidalea calamita</i>
Vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i>
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>

Dagvlinders

Donker pimperlblauwtje	<i>Maculinea nausithous</i>
Grote vuurvlinder	<i>Lycaena dispar</i>
Pimperlblauwtje	<i>Maculinea teleius</i>
Tijmblauwtje	<i>Maculinea arion</i>
Zilverstreephoibeestje	<i>Coenonympha hero</i>

Libellen

Bronslibel	<i>Oxygastra curtusii</i>
Gaffellibel	<i>Ophiogomphus cecilia</i>
Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>
Noordse winterjuffer	<i>Sympecma paedisca</i>
Oostelijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia albifrons</i>
Rivierrombout	<i>Gomphus flavipes</i>
Sierlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>

Vissen

Houting	<i>Coregonus maraena</i>
Steur	<i>Acipenser sturio</i>

Vaatplanten

Drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>
Groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>
Kruipend moerasscherm	<i>Apium repens</i>
Zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>

Kevers

Brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>
------------------------------	----------------------------

Vervolg soorten bijlage IV HRL:

Gestreepte waterroofkever
Heldenbok

Graphoderus bilineatus
Cerambyx cerdo

Juchtleerkever

Osmoderma eremita

Tweekleppigen

Bataafse stroommossel
Platte schijfhoren

Unio crassus
Anisus vorticulus

Vogels

Als maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren.

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Deze belangen zijn:

- *Bescherming van flora en fauna (b)*
- *Veiligheid van het luchtverkeer (c)*
- *Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)*

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Is er een wettelijk belang (belang b, c en d)?
- Is er een bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Bescherming van vogelnesten

Artikel 11 van de Flora- en faunawet luidt:

“Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren”.

Tijdens de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat er om of er sprake is van een broedgeval. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen (grotendeels half maart-half juli) onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen en ook niet als maatregelen worden getroffen die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen.

Een (beperkt) aantal soorten bewoont het nest echter permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Verblijfplaatsen van deze vogelsoorten zijn *jaarrond* beschermd:

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het *gehele* seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Categorie 5-soorten vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd; deze soorten zijn namelijk *wel* jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten die momenteel door LNV wordt gehanteerd:

Nesten van de volgende soorten zijn jaarrond beschermd indien ze nog in functie zijn:

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>

Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Steenuil	<i>Athene noctua</i>
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>

Nesten van de volgende soorten zijn niet jaarrond beschermd (categorie 5), maar hiervan is inventarisatie wel gewenst:

Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>
Bosuil	<i>Strix aluco</i>
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>
Eider	<i>Somateria mollissima</i>
Ekster	<i>Pica pica</i>
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Glanskop	<i>Parus palustris</i>
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>
Groene specht	<i>Picus viridis</i>
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>
Hop	<i>Upupa epops</i>
Huiszwaluw	<i>Delichon urbica</i>
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>
Oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Raaf	<i>Corvus corax</i>
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>